

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 9

C9PAD17C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) V představení mě zaujala skvěle **stvárněná** role ježibaby.
 B) Lidské osudy jsou leckdy spletité, ale často velmi zajímavé.
 C) Smažené houby s vejci jsou sice špatně stravitelné, ale vynikající.
 D) V pátek budeme grilovat se spřátelenými rodinami ze sousedství.

Zdůvodnění

Přídavné jméno *ztvárněný* je příbuzné se slovem *ztvárnit*, obě slova obsahují předponu *z-* a jsou příbuzná se starším slovesem *tvárniti* (*ztvárnit* – výsledek děje).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–5

TEXT 1

(1) U lednice dítě stálo, z plna hrdla zpívalo. Na tranzistor k tomu hrálo, do rytmu se kývalo. (2) „Hudba kvičí, nervy ničí, nepečte se pečene. Cosi syčí na vařiči, matka křičí zděšeně. (3) „Mléko prchá! Běda běda! Nateklo mi do boty. Táta bude bez oběda, pro tebe, ty zlobo, ty. (4) Zanech řvaní, moje zlato, hrej si – tu máš kohouta! Ledva matka dořekla to, bouch bác! Letí do kouta.	(5) Podlily se krví oči povalené matičce. Pozvedne se, povyskočí a pak řekne kratičce: (6) „Pojď si proň, ty Polednice, pojď, vem si ho, tuláka. Stojí, stojí u lednice, nepracuje, huláká.“ (7) Malá, bledá, tváře divé, pod plachetkou osoba. Škytá, heká, prská, plive, vichřici se podobá. (8) Vlivem síly odstředivé plachetka když zvedne se, odhalí se hnáty křivé, bože, to je recese.

(J. Suchý, *Polednice*, upraveno)

TEXT 2

Anafora – opakování slova, slov nebo slovního spojení na začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

(CZVV)

2 Který z následujících úseků TEXTU 1 se nejvíce podobá ustálenému slovnímu spojení s významem *být v obtížné situaci*?

- A) podlily se krví oči
 B) nateklo mi do boty
 C) matka křičí zděšeně
 D) táta bude bez oběda

Zdůvodnění

Význam *dostal se do obtíží, je v obtížné situaci* má ustálené slovní spojení *teče mu do bot*. Úseky uvedené v možnostech A), C) a D) se ustálenému slovnímu spojení s významem *být v obtížné situaci* prokazatelně nepodobají.

1 bod

3 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje slovo citově zabarvené?

- A) cosi syčí na vařiči
- B) nepeče se pečeně
- C) odhalí se hnáty křivé
- D) vlivem síly odstředivé

Zdůvodnění

V možnosti C) se vyskytuje citově zabarvené slovo *hnáty*, které je v textu užito ve významu *končetiny*.

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
4.1 Výchozí text je próza.	☐	☒
4.2 Výchozí text je ukázkou lyriky.	☐	☒
4.3 Druhý a čtvrtý verš první sloky mají stejný počet slabik.	☒	☐
4.4 Každá sloka obsahuje alespoň dva verše, které se spolu rýmují.	☒	☐

Zdůvodnění

- 4.1 – nepravdivé tvrzení → text je veršovaný, uspořádaný do pravidelných slok, jde tedy o poezii
- 4.2 – nepravdivé tvrzení → text má děj, je založen na příběhu, v němž vystupují postavy, jde tedy o ukázkou epiky
- 4.3 – pravdivé tvrzení → druhý a čtvrtý verš první sloky jsou sedmislabičné
- 4.4 – pravdivé tvrzení → v každé sloce se rýmuje první verš se třetím veršem a druhý verš se čtvrtým veršem, např. *Podlily se krví oči* × *Pozvedne se, povyskočí; povalené matičce* × *a pak řekne kratičce*

1 bod

5 Vypište z TEXTU 1 dva verše, v nichž se vyskytuje anafora.

Při řešení úlohy vycházejte z definice uvedené v TEXTU 2.

Řešení

Pojď si proň, ty Polednice, pojď vem si ho, tuláka.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Chtěl jsem dát spolužákov* přečíst dvě bratrov* básně, které opěvují krásu sousedov* dcery.

(CZVV)

1 bod

6 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *i/y* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *i/y* uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) y – i – i
- B) i – i – y
- C) i – y – y
- D) y – y – i

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *spolužák* se skloňuje podle vzoru *pán*, který má ve 3. pádě čísla jednotného koncovku *-ovi* (*pánovi – spolužákovi*).
- Slovo *bratrovy* je přídavné jméno přivlastňovací, které rozvíjí podstatné jméno rodu ženského (*báseň*).
- Slovo *sousedovy* je přídavné jméno přivlastňovací, které rozvíjí podstatné jméno rodu ženského (*dcera*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–13

(1) V Údolí králů ležícím západně od Nilu je hrobka krále Tutanchamona. Nádherná pohřební maska ze zlata nalezená v jeho hrobce připomíná dramatický příběh z egyptské historie.

(2) Po smrti velkého faraona Amenhotepa III. nastoupil na trůn Achnaton. Ten se odvrátil od bohů svých předků, opustil tradiční náboženskou metropoli v Thébách a vybudoval obřadní město Achetaton, v němž se usadil. Konec Achnatonovy vlády se ztrácí ve zmatku, víme však, že kolem roku 1330 př. n. l. už seděl na egyptském trůně devítiletý Tutanchamon. Když zemřel, byl pohřben do malé hrobky určené původně snad pro soukromou osobu, nikoli pro krále. Všechny stopy Achnatona a všech jeho následníků totiž měly být z historie vymazány, protože Achnaton byl považován za kacíře. Nad hrobkou Tutanchamona proto brzy vyrostly nové stavby a díky tomu jeho hrobka zůstala nedotčena až do svého objevení v roce 1922.

(3) Nález hrobu však vysvětlit rodinné vztahy mladého krále nedokázal. Sám Tutanchamon sice zmínil v zápisech jako svého otce Amenhotepa III., to však nebyl přesvědčivý důkaz, neboť slovo „otec“ bylo tehdy možné chápat také ve významu „děd“ nebo „předek“. Vědci se tedy rozhodli analyzovat DNA Tutanchamona a deseti dalších mumií, *****, že to byli jeho blízcí příbuzní. Totožnost čtyř mumií znali: kromě Tutanchamona a Amenhotepa III. už dříve identifikovali také Juju a Cuju – rodiče manželky Amenhotepa III. Mezi těmi neznámými byla mumie muže nalezená v jedné hrobce označené KV55. Když vědci získali DNA ze čtyř mužských mumií (Tutanchamona, Juji, Amenhotepa III. a tajemného muže z hrobky KV55), začali vzorky porovnávat. Zjistili, že Amenhotep III. byl otcem muže z hrobky KV55 a ten byl zase Tutanchamonovým otcem.

(National Geographic 9/2010, upraveno)

1 bod

7 O které z následujících možností se v druhém odstavci výchozího textu nepíše?

- A) kdo vládl před králem Achnatonem
- B) jaký byl průběh Tutanchamonovy vlády
- C) kdy byla objevena Tutanchamonova hrobka
- D) které město si zvolil za své sídlo král Achnaton

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedených v možnostech A), C) a D) dokládají pasáže, které jsou ve druhém odstavci výchozího textu vyznačeny příslušnou barvou. O možnosti B) se v textu prokazatelně nepíše.

1 bod

8 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) s nimiž se očekávalo
- B) o nichž se očekávalo
- C) s nimiž se předpokládalo
- D) o nichž se předpokládalo

Zdůvodnění

Posuzované souvětí se skládá ze tří vět. První věta (*Vědci se tedy rozhodli analyzovat DNA Tutanchamona a deseti dalších mumii*) je hlavní, na základě nabízených možností lze usoudit, že druhá věta je vedlejší věta přívlastková, na níž závisí vedlejší věta podmětová (*že to byli jeho blízcí příbuzní*). Na vynechané místo tedy patří věta, která rozvíjí podstatné jméno *mumie* a logicky předchází třetí větě.

Sloveso *očekávat* se užívá ve spojení *očekávat od někoho něco*, takové spojení však žádná možnost nenabízí. Toto sloveso by také v kontextu textu nebylo vhodné z hlediska významového (*očekávat něco od mumii*).

Sloveso *předpokládat*, které se do textu hodí i z hlediska významového, se užívá ve spojení *předpokládat o něčem, že*. Zájmeno vztažné, které zastupuje podstatné jméno *mumie*, musí být tedy užito v 6. pádě čísla množného, tzn. *o nichž se předpokládalo*.

1 bod

9 Vypište ze třetího odstavce výchozího textu synonymum slova *pádný*.

Řešení

přesvědčivý

max. 2 body

10 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve třetím odstavci výchozího textu (A), nebo ne (N):

	A	N
10.1 Otcem manželky Amenhotepa III. byl Juja.	☒	☐
10.2 Vědci znali jménem všechny mumie z hrobky KV55.	☐	☒
10.3 V době Tutanchamonovy vlády mělo slovo <i>otec</i> celkem dva významy.	☐	☒
10.4 Dědečkem egyptského krále Tutanchamona byl faraon Amenhotep III.	☒	☐

Zdůvodnění

- 10.1 – pravdivé tvrzení → v textu je uvedeno, že Juja a Cuja jsou rodiče manželky Amenhotepa III. (*identifikovali také Juju a Cuju – rodiče manželky Amenhotepa III.*) a že Juja je muž – *získali DNA ze čtyř mužských mumií (Tutanchamona, Juji, Amenhotepa III. a tajemného muže z hrobky KV55)*
- 10.2 – nepravdivé tvrzení → v textu není uvedeno, kolik mumií se našlo v hrobce KV55, jednoznačně však lze říct, že jméno alespoň jedné mumie z této hrobky vědci neznali, znali pouze její pohlaví (*mezi těmi neznámými byla mumie muže nalezená v jedné hrobce označené KV55; tajemného muže z hrobky KV55*)
- 10.3 – nepravdivé tvrzení → v textu je uvedeno, že slovo „otec“ bylo tehdy (tzn. za Tutanchamonovy vlády) možné chápat také ve významu „děd“ nebo „předek“, tzn. slovo otec mělo celkem tři významy (otec + děd + předek)
- 10.4 – pravdivé tvrzení → v textu je uvedeno, že Amenhotep III. byl otcem muže z hrobky KV55 a ten byl zase Tutanchamonovým otcem, tzn. že Amenhotep III. byl dědečkem krále Tutanchamona

1 bod

11 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu je vyjádřena domněnka?

- A) západně od Nilu je hrobka krále Tutanchamona
- B) pohřební maska ze zlata nalezená v jeho hrobce
- C) nad hrobkou Tutanchamona proto brzy vyrostly nové stavby
- D) do malé hrobky určené původně snad pro soukromou osobu

Zdůvodnění

Domněnka je obsažena v úseku uvedeném v možnosti D): *do malé hrobky určené původně snad pro soukromou osobu.*

1 bod

12 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje přívlastek postupně rozvíjející?

- A) připomíná dramatický příběh z egyptské historie
- B) opustil tradiční náboženskou metropoli v Thébách
- C) už seděl na egyptském trůně devítiletý Tutanchamon
- D) však vysvětlit rodinné vztahy mladého krále nedokázal

Zdůvodnění

Přívlastek postupně rozvíjející se vyskytuje v úseku uvedeném v možnosti B): *opustil tradiční náboženskou metropoli v Thébách* (přívlastek *tradiční* rozvíjí celé slovní spojení *náboženská metropole*). V ostatních posuzovaných úsecích se sice také vyskytují přívlastky, nejsou však postupně rozvíjející.

1 bod

13 Které z následujících slov nemá předponu?

- A) stavby
- B) objevení
- C) zápisech
- D) následníků

Zdůvodnění

Slovo *stavba* má kořen *stav* (slova příbuzná jsou např. *po-stavit*, *vý-stavba*), neobsahuje tedy žádnou předponu. Ostatní posuzovaná slova předpony obsahují:

- slovo *objevení* obsahuje předponu *ob-*, slova příbuzná jsou např. *vy-jeveně*, *z-jevit*;
- slovo *zápis* obsahuje předponu *zá-*, slova příbuzná jsou např. *vy-pisovat*, *do-pis*;
- slovo *následník* obsahuje předponu *ná-*, slova příbuzná jsou např. *dů-sledek*, *vý-sledný*.

1 bod

14 Ve které z následujících možností je pravopisná chyba?

- A) Nová kolegyně se na mě sebevědomě podívala.
- B) Můj souseď o mně tvrdí, že žiji nadmíru osaměle.
- C) Úředník za přepážkou na mně mluvil velmi nepříjemně.
- D) Byla to maminka, která se o mě celý život dojemně starala.

Zdůvodnění

Zájmeno *já* je ve větě užito ve 4. pádě (na koho, co mluvil?), správný tvar je tedy *mě*, případně *mne*.

max. 4 body

15 Přiřadte ke zvýrazněným tvarům podstatných jmen (15.1–15.4) odpovídající mluvnické kategorie (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 15.1 Při vyučování děti šustily **papíry**. _____
- 15.2 Hudební **vystoupení** se žákům líbila. _____
- 15.3 Hlubokou **roklí** se rozléhalo hlasité vytí. _____
- 15.4 **Pasti** nalíčené myslivcem se nakonec nevyhnul. _____

- A) 1. pád, číslo jednotné
- B) 1. pád, číslo množné
- C) 3. pád, číslo jednotné
- D) 3. pád, číslo množné
- E) 7. pád, číslo jednotné
- F) 7. pád, číslo množné

Řešení

- 15.1 – F)
- 15.2 – B)
- 15.3 – E)
- 15.4 – C)

Žádný z posuzovaných tvarů slov neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Jakmile nám skončily školní povinnosti, rodiče nás vyzvali, abychom se poohlédli po nějaké brigádě. Chvíli jsme zvažovali práci v cizině, ale nechtěli jsme zbytečně riskovat nějaké nedorozumění se svými **zaměstnavateli**. Vybrali jsme si proto zelinářskou oblast v Polabí. Zprvu nás sice vyděsila vidina brzkého vstávání, ale záhy jsme pochopili, že na poli se zkrátka musí pracovat od svítání. Sklízet **rannou** cibuli v polední výhni je totiž k nevydržení.

Původně jsme si mysleli, že budeme mít dost volného času, jenže **zběr** plodin nás natolik unavil, že na nic dalšího už nezbyly síly. Fyzická práce byla těžší, než jsme se domnívali. S těmito zkušenostmi si **nabitých** peněz budeme vážit.

(CZVV)

max. 4 body

16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je **pravopisně správně**.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *zaměstnavatel* se skloňuje podle vzoru *muž (s muži – se zaměstnavateli)*.
- Ve slově *raný* (ve významu *časný, brzký*) se píše jedno *n*.
- Podstatné jméno *sběr* je příbuzné se slovem *sbírat*, obě slova jsou příbuzná se slovem *brát* a jsou odvozena předponou *s-* (význam *směřování dohromady*).
- Přídavné jméno *nabitý* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *být*.

3 body

17 Seřadte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Dokonce jsem byl několikrát přistižen, jak hrozím pěstí a křičím na oblohu. Nevím, k čemu je to dobré. Stroje a věci se totiž ani nepohnou.

B) Na Šalomounových ostrovech domorodci praktikují zvláštní způsob kácení stromů. Když je strom moc velký, vylezou za úsvitu na strom a začnou na něj křičet. Takhle to dělají třicet dní.

C) Například já křičím na svou ženu a svoje děti. Křičím taky na telefon, televizi a sekačku na trávu.

D) Když se ale křičí na něco živého, obvykle to ducha uvnitř zabije. Hole nám mohou zlámat kosti, ale slova nám zlomí srdce.

E) Strom pak odumře a skácí se. Křik prý zabije ducha toho stromu. Tyhleto zvyky z pralesa jsou roztomile bizarní. Křičet na stromy. Něco tak primitivního. Ale co my, moderní obyvatelé měst?

(R. Fulghum, *Všechno, co opravdu potřebuju znát, jsem se naučil v mateřské školce*, upraveno)

17.1 _____

17.2 _____

17.3 _____

17.4 _____

17.5 _____

Řešení

17.1 – B)

17.2 – E)

17.3 – C)

17.4 – A)

17.5 – D)

B) Na Šalomounových ostrovech domorodci praktikují zvláštní způsob kácení stromů. Když je strom moc velký, vylezou za úsvitu na strom a začnou na něj křičet. Takhle to dělají třicet dní. **E)** Strom pak odumře a skácí se. Křik prý zabije ducha toho stromu. Tyhleto zvyky z pralesa jsou roztomile bizarní. Křičet na stromy. Něco tak primitivního. Ale co my, moderní obyvatelé měst? **C)** Například já křičím na svou ženu a svoje děti. Křičím taky na telefon, televizi a sekačku na trávu. **A)** Dokonce jsem byl několikrát přistižen, jak hrozím pěstí a křičím na oblohu. Nevím, k čemu je to dobré. Stroje a věci se totiž ani nepohnou. **D)** Když se ale křičí na něco živého, obvykle to ducha uvnitř zabije. Hole nám mohou zlámat kosti, ale slova nám zlomí srdce.

1 bod

18 Které z následujících souvětí obsahuje chybu v interpunkci?

- A) Rekonstrukce domu byla nákladná, a proto jsme se rozhodli, že úpravu zahrady odložíme.
- B) Nakrmili jsme psa, který se už dlouho toulal po vesnici, a pak jsme pro něj našli nového pána.
- C) Mámu to tak zaskočilo, že mi nevynadala, a dokonce mi ani nezakázala hrát počítačové hry.
- D) Vyšetřovatel požádal všechny očitě svědky, aby zůstali na místě činu, a aby se ničeho nedotýkali.

Zdůvodnění

Souvětí uvedené v možnosti D) obsahuje dvě věty vedlejší, které jsou spojeny spojkou *a* v poměru slučovacím: *aby zůstali na místě činu a aby se ničeho nedotýkali*. V těchto případech se před spojkou *a* čárka nepíše.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–24

(1) **Generála Macarthuru položili na postel.** Armstrong ho naposledy prohlédl a poté sešel po schodech do přízemí. Celou společnost našel v salonu.

Slečna Brentová pletla. Vera Claythornová stála u okna a **pozorovala prudký déšť.** Blore seděl zpříma na židli. Lombard neklidně přecházel po místnosti. **V koutě seděl v hlubokém ušáku soudce Wargrawe.** Měl přivřené oči. **Otevřel je, když vstoupil Armstrong.**

(2) „Tak co, doktore?“ zeptal se ho nahlas soudce.

„Nejde o selhání srdce,“ odpověděl Armstrong, „**během dnešního dopoledne někdo uhodil Macarthuru nějakým těžkým předmětem do týla.**“

Zašuměl tichý šepot. **Soudce se znovu obrátil na Armstronga:** „Našel jste vražedný nástroj?“

„Ne.“

„A přesto jste si jist tím, co říkáte?“ ubezpečil se soudce.

„Naprosto jist.“

„Tak tedy víme, **na čem jsme.** Dopoledne jsem seděl zachumlán v lenošce na terase,“ pokračoval soudce, „a pozoroval jsem, jak se, pánové, činíte. Prohledávali jste ostrov, abyste objevili neznámého vraha. Je tedy zřejmé, že jste došli ke stejnému závěru jako já, totiž že Anthony Marston a paní Rogersová nezemřeli náhodou ani nespáchali sebevraždu.“

(3) Armstrong promluvil vzrušeně: „Ale na ostrově nikdo jiný není!“

Soudce pravil vlídným hlasem: „Na to jsem přišel už časně ráno. Mohl jsem vám říct předem, že vaše pátrání bude neúspěšné. Hned po příjezdu na ostrov jsme přece dostali vzkaz od jistého pana Namyho, který nás sem vylákal. Sdělil nám, že sám vykoná spravedlnost na několika nečestných jedincích, **jejichž nekalé skutky zákon nedostihne.** Uvedl jasně, že těmi jedinci jsme my všichni. Svůj projekt může pan Namy tedy uskutečnit jen jediným způsobem. Jen jediným způsobem se totiž mohl dostat na ostrov. Pan Namy je jeden z nás!“

(A. Christie, *Deset malých černoušků*, upraveno)

1 bod

19 Kterou z následujících informací mají zcela určitě všichni lidé přítomní v salonu?

Úlohu řešte pouze na základě výchozího textu.

- A) jaký má pan Namy na ostrově záměr
- B) která osoba se vydává za pana Namyho
- C) kolik bylo hodin, když byl zabit generál Macarthur
- D) jaký tvar má předmět, kterým byl zabit generál Macarthur

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných informací dokládají následující úseky výchozího textu:

- *Hned po příjezdu na ostrov jsme přece dostali vzkaz od jistého pana Namyho, který nás sem vylákal. Sdělil nám, že sám vykoná spravedlnost na několika nečestných jedincích, jejichž nekalé skutky zákon nedostihne. Uvedl jasně, že těmi jedinci jsme my všichni.* → záměr pana Namyho se lidé přítomní v salonu dozvěděli po příjezdu na ostrov.
- *Svůj projekt může pan Namy tedy uskutečnit jen jediným způsobem. Jen jediným způsobem se totiž mohl dostat na ostrov. Pan Namy je jeden z nás!* → v daný okamžik pouze jedna osoba v salonu tuší, kdo je pan Namy, a to sám pan Namy.

- „Nejde o selhání srdce,“ odpověděl Armstrong, „během dnešního dopoledne někdo uhodil Macarthuru nějakým těžkým předmětem do týla.“ → v daný okamžik pouze jedna osoba v salonu ví, v kolik hodin byl zabit generál Macarthur, a to sám vrah. Ostatní vědí pouze to, že generál byl zabit dopoledne.
- „Nejde o selhání srdce,“ odpověděl Armstrong, „během dnešního dopoledne někdo uhodil Macarthuru nějakým těžkým předmětem do týla.“ → v daný okamžik pouze jedna osoba v salonu ví, jakým předmětem byl zabit generál Macarthur, a to sám vrah. Ostatní vědí pouze to, že generál byl zabit nějakým těžkým předmětem.

max. 3 body

20 Vypište z první části výchozího textu všechna příslovce.

Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Řešení

naposledy, poté, zpříma, neklidně

max. 2 body

21 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
21.1 Na otázky soudce Wargrawa odpovídají dva muži.	☐	☒
21.2 V den, kdy byl zavražděn generál Macarthur, pršelo.	☒	☐
21.3 Soudce jako jediný odhalil, že vražda Anthonyho Marstona měla vypadat jako sebevražda.	☐	☒
21.4 Všichni lidé přítomní v salonu prohledávali dopoledne ostrov, aby našli vraha Anthonyho Marstona a paní Rogersové.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

22 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Dům byl jednopodlažní, na terase byl pouze jeden kus nábytku na sezení.
- B) Dům byl jednopodlažní, v salonu byly alespoň dva kusy nábytku na sezení.
- C) Dům měl alespoň dvě podlaží, na terase byl pouze jeden kus nábytku na sezení.
- D) Dům měl alespoň dvě podlaží, v salonu byly alespoň dva kusy nábytku na sezení.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládají následující úseky výchozího textu:

- *Armstrong ho naposledy prohlédl a poté sešel po schodech do přízemí.* → dům měl alespoň dvě podlaží;
- *Slečna Brentová pletla. Vera Claythornová stála u okna a pozorovala prudký déšť. Blore seděl zpříma na židli. Lombard neklidně přecházel po místnosti. V koutě seděl v hlubokém ušáku soudce Wargrawe. Měl přivřené oči. Otevřel je, když vstoupil Armstrong.* → v salonu byly alespoň dva kusy nábytku na sezení.

23 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm podtrženo.)

- A) vlídným – nevlídným
- B) neúspěšné – úspěšné
- C) jistého – nejistého**
- D) nečestných – čestných

Zdůvodnění

Slovo *jistý* se vyskytuje v úseku *vzkaz od jistého pana Namyho*, v textu je tedy slovo *jistý* užito ve významu *známý, ale blíže neurčovaný, nějaký*. Slovo *nejistý* má několik významů, např.:

- *nespolehlivý, nezaručený* (např. nejistý výsledek);
- *prozrazující nedokonalé ovládní* (např. nejisté vystupování).

Žádný z těchto významů není opačný k významu *známý, ale blíže neurčovaný, nějaký*, dvojici slov *jistý – nejistý* tedy v kontextu výchozího textu nelze považovat za antonyma.

max. 3 body

24

24.1 Napište druh věty vedlejší, která je tučně vyznačena v první části výchozího textu.

24.2 Napište druh věty vedlejší, která je tučně vyznačena v druhé části výchozího textu.

24.3 Napište druh věty vedlejší, která je tučně vyznačena ve třetí části výchozího textu.

(Odpovědi запиšte celými slovy, nepoužívejte zkratky.)

Zdůvodnění

24.1 – *Otevřel je, **když vstoupil Armstrong***. – kdy je otevřel? → vedlejší věta příslovečná časová

24.2 – *Tak tedy víme, **na čem jsme***. – koho, co víme? → vedlejší věta předmětná

24.3 – *Sdělil nám, že sám vykoná *spravedlnost na několika nečestných jedincích, **jejichž nekalé skutky zákon nedostihne****. – na jakých jedincích? → vedlejší věta přívlastková

25 Přiřadte k jednotlivým úryvkům (25.1–25.3) typ textu (A–E), který nejlépe vystihuje daný úryvek:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 25.1 Výstava ovoce a zeleniny proběhne ve dnech 20. až 22. září v Domě zahrádkářů ve Frýdlantu. Kromě jiného na návštěvníky čeká přehlídka nově vyšlechtěných odrůd ovoce i zeleniny. _____
- 25.2 Naše společnost působí na trhu travního semenářství více než 25 let. Díky získaným zkušenostem tak dnes jako jediní můžeme nabídnout nejen nejširší sortiment kvalitních travních směsí, ale i profesionální poradenství. _____
- 25.3 Je jedna chvíle, kdy se zahrádkář vztyčí a rozvine ve své plné výši; je to odpolední hodinka, kdy své zahrádce udílí svátost kropení. Tehdy stojí, přímý a téměř vznešený, řídě trysk vody z hubičky hydrantu. A voda šumí stříbrnou a zvučnou prškou. _____

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) návod
- B) oznámení
- C) objednávka
- D) reklamní text
- E) umělecký text

Zdůvodnění

25.1 – B)

Základní funkcí tohoto neuměleckého textu je funkce informační, text informuje o události, která nastane.

25.2 – D)

Základní funkcí tohoto neuměleckého textu je funkce přesvědčovací, představuje se zde konkrétní společnost, která vyzdvihuje své klady (např. *jako jediní můžeme*).

25.3 – E)

Základní funkcí tohoto uměleckého textu je funkce estetická, v úryvku jsou užity jazykové prostředky ozvláštňující text, např. metafory.

Žádný z uvedených úryvků neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti C).

max. 2 body

26 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
26.1 Za vítězství zaplatil palčivými bolestmi v koleních kloubech a nezměrným vyčerpáním.	☐	☒
26.2 Při chůzi kopcovitou krajinou míjel větrné mlýny a roubené chalupy se sedlovými střechami.	☒	☐
26.3 Parcely na jihovýchodních svazích jsou slunné, proto jsou také mimořádně vhodné pro pěstování vinné révy.	☒	☐
26.4 Obrysy členů výpravy se ztrácely v nekonečné šedi sněhových plání, které splývaly se ztemnělou polární oblohou.	☒	☐

Zdůvodnění

Přídavné jméno *kolenní* je odvozené od podstatného jména *koleno* příponou *-ní*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 27–30

Kilometry a kilometry ve stísněných prostorech, s kyslíkem na zádech, bez přírodního světla. Takový je cave diving neboli potápění v jeskyních. **Jeskyně vyplněné vodou jsou často zmapovány minimálně.** Je tedy pravděpodobné, že potápěči naleznou jedinečné zástupce fauny a flóry či unikátní geologické útvary.

Cave diving láká všechny, kteří chtějí posunout hranice svých možností. **Při tomto technicky velmi náročném potápění vám však může hrozit značné nebezpečí.** V síti jeskyní se totiž dá velmi lehce zabloudit. V úzkých prostorech se potápěči také může část výstroje zachytit za výčnělek. *****

Základem potápění v jeskyních jsou záložní světelné zdroje. U kyslíku platí pravidlo tří třetin: první třetina kyslíku je na cestu tam, druhá na cestu zpět a třetí je pro případ jakýchkoli komplikací. Nástrah při cave divingu na vás čeká mnoho. Nikdy nevíte, na kterou narazíte.

(www.samuraj.cz, upraveno)

max. 3 body

27 Vypište ze všech vět tučně vyznačených ve výchozím textu základní skladební dvojice.

Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu.

Řešení

Základní skladební dvojice z první věty: podmět = **jeskyně**; přísudek = **jsou zmapovány**.

Základní skladební dvojice z druhé věty: podmět = **nebezpečí**; přísudek = **může hrozit**.

Základní skladební dvojice ze třetí věty: podmět = **zdroje**; přísudek = **jsou základem**.

1 bod

28 Které z následujících tvrzení o slovech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Slova jsou příbuzná.
- B) Slova jsou synonyma.
- C) Slova jsou homonyma.
- D) Mezi slovy není žádný významový vztah.

Zdůvodnění

Slovo cizího původu *unikátní* má význam *jedinečný, ojedinělý*, je tedy synonymem slova *jedinečný*.

1 bod

29 Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) V případě uvíznutí je naděje na záchranu minimální.
- B) V případě uvíznutí je naděje na minimální záchranu.
- C) V případě naděje na záchranu je minimální uvíznutí.
- D) V případě naděje na uvíznutí je záchrana minimální.

Zdůvodnění

Ve větě, která bezprostředně předchází vynechanému místu v textu, se píše o jedné nebezpečné situaci, která se může stát při cave divingu: *V úzkých prostorech se potápěči také může část výstroje zachytit za výčnělek*. Následující věta by tedy měla obsahovat informaci týkající se tohoto případu, tedy situace, kdy potápěč uvízne v úzkém prostoru. Jediná smysluplná věta, která navazuje na předchozí větu, je uvedena v možnosti A).

1 bod

30 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se autor textu přímo obrací na čtenáře?

- A) nikdy nevíte, na kterou narazíte
- B) první třetina kyslíku je na cestu tam
- C) takový je cave diving neboli potápění v jeskyních
- D) cave diving láká všechny, kteří chtějí posunout hranice

Zdůvodnění

Autor textu se přímo obrací na čtenáře v úseku *nikdy nevíte, na kterou narazíte*, ke kontaktu využívá 2. osobu čísla množného (vy).